

BISERICA ȘI ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
" " " jum. an . . . 2 „ 50 „
Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ — „
" " " " j. a. . . 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Corespondințele să se adreseze la Redac-
țiunea dela

„BISERICA ȘI ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecezană în Arad.“ —

Respectarea ierarhiei bisericești.

„Omul nefiind cauza propriei sale existenți, ci fiind conceput, născut, și în frageda vîrstă și crescut, fără știința și voința sa, urmază de sine că cele întâi datorii ale lui, neplătibile, sunt către Creatoriul său, către părinții lui născători și crescători, și către societatea în mijlocul căreia deprinde a vieții și petrece în un mod demn de el, ca ființă intelectuală și morală. Și pentru ca omul în adevăr se răspundă destinației sale, are nevoie ași urma și completa educațiunea în sînul bisericeii, condus și manodus de păstorii bisericeii, cari sunt părinți spiritali, față cu cari se nasc noi datorii, acele de fi sufletesci. Pentru aceste mari binefaceri și îngrijiri, ore prin ce am putea noi să le respătim? Prin nimic alt-ceva de cât dăndule cuvenitul respect, adică îndeplinindune obligațiunile morale ce datorim ca ființe raționale.

Datoriile ce decurg din născerea și educațiunea noastră sunt numeroase și de multe feluri. De asta data însă nu voi atinge de cât acelu soi de obligațiune pre care noi trebuie ale îndeplini față de ierarhia bisericească, datorii pre care a treia poruncă a bisericeii le-a cuprins în vorba *respect*, sau respectarea cuvenită persoanelor din cleru. Dacă vom reflecta puțin, dacă vom privi pre om și diversele lui raporturi în viața socială, ne vom convinge că bunele întocmiri, durata aședemintelor, prosperarea, fericirea și nenorocirile noastre, atarnă în mare parte de la această cerință — respect — fără care omul ar deveni o ființă periculoasă. Imaginați-vă fi neaspuși, neascultători; bătrani ce n'ar respecta legile, religiunea; tineri ce n'ar respecta bunele măsuri ce ne garantază onoarea, averea, viața, și cu ea și prosperarea intelectualo-morală și materială, și vă veți convinge de rolul important ce-lu joca respectul în lume.

Cum vedem, prosperarea unei societăți ar deveni anevoioasă și pôte chiar imposibilă, dacă creatorul nu ar fi imprimat în om ca și în totala sa operă acesta măreț calitate, dar pe care o pricepe numai ființele intelectuale-morale. Dicu că și în totala sa operă pare a fi imprimat acesta misterioasă putere căci, reflectând maturu asupra naturii și legilor ce o guvernă ne vom convinge despre această afirmațiune.

Și în adevăr, legile ce domnesc în natură, prin buna lor armonie, prin modul cura o lege particulară este suspensă sau dominată de alta generală, ore nu ni adevăresc ceea ce am primit ca demonstrat. Și apoi animalele nu ne procură, nu ne serversc în destul spre a ne convinge? Ore între ele nu sunt unele care conduc și altele ce sunt conduse, unele ce respect și altele ce sunt respectate — de și în felul lor? — Întregă natura, cu arborii săi mari și mici, cu adencoimele și rădicăturile, cu munții și munțișori, ne dovedesc că în mundul morală ca și în celu fizicu și vice-versa, unii sunt rădicați și respectați, alții mai scoboriți și puși în pusețiune de a respecta.

Dar ore respectul se impune? nu este el în om înăscut? De sigur că omul se nasce cu el, numai că prin cultură, ca prin o adevărată gimnastică intelectuală, îl dobîndim în un grad mai mare. Cât de căutat, de prețuit, de cerut este el indivizilor n'avem de cât să ne uităm la toți legiuitorii și ale lor legiuri și ne vom convinge, că ci prin toate mijlocele tind alu desvolta și conserva, pentru conservarea și prosperarea nemului sau a Statului; era acolo unde respectul se slăbesce sau dispare, urmază confusia, anarhia sfărămarea.

Așa: se încheie convențiuni, tratate, dar țaria și esistența lor durază atât pre cât respectul este depus în cauză.

Respectul de multe ori se impune și de sine. Așa: națiunile totdeauna au purtat cu fală respectul aceloră dintre ele, cari au împins sau au ajutat înaintarea umanității pe calea binelui. Cine nu scie că poporul roman până astăzi este admirat și respectat pentru înaltele lui învețături juridice, de experiența căruia omenirea se folosește. Tot acesta am putea dice și despre Elini atât în privirea oratoriei, cât și în privirea picturii, sculpturii, etc. etc. Însuși și până astăzi popoarele păstrează respectul aceloră, dintre ele, cari escelează prin eroismul sau prin dibăcii: fie ele literare, științifice, artistice, musicale, agronomice, etc. etc. Așa dar când respectul este o condițiune inerentă naturii umane, nu ne va surprinde, dacă vom auzi că sf. biserică creștină ortodoxă, ne cere să respectăm persoanele din clerul cu respectulă cuvenit, cu atât mai mult că chiar și păgânii respectau pe preoții lor.

Așa Brahmanii diceau: „a servi pre un brahman este ofaptă de meritul . . . acela care va fura ceva dela un brahman va fi tăiat cu jereștreu“ . . . (Hist. Ind. t. III, pag. 210 Marles).

Budistii pretindeau: „a se purta bine către Bonzi“ (Grosier 583). Confucius obligă pe Chinezii: „a fi cu celăl mai mare respectulă către pontificele suprem, ce este împăratorele.“ (Pastoret. p. 138.)

Iară Zoroastri dice: „Mobeșii sau Magii, ce înșamnă escelență, sunt singurii omeni ale căroră rugăciuni sunt ascultate.“ [Anguetil. vol. III pag. 555].

Osiris ordonă egiptenilor: „a revera pe preot, iară unii omii ordinar nu-i este permisulă a se crede egalulă preoților.“ (Anach. t. II. p. 334 și Creuzer 795).

Tot asemenea și Orfeu și Numa alii Elinilor și Romanilor prescriau și ordonau celăl mai mare respectulă preoților lor. (Montesq. polit. Rom. în Relig. P. 241].

Dar de Moisi ce voiulă mai dice? Nimic alta decât voiulă trimite pe ori-cine a se convinge din însuși cărțile lui. (Num. XIX, idem V. și aiurea). Voiulă trimite încă și la Solomon (Ecclesiast cap. VII. 31). Și în mai toate locurile Scripturii a vechiului aședemint ni se oferă destule probe convingătoare.

Respectulă ce păgânii și însuși Moisi prescriau preoților lor, se pôte privi ca premergătorulă celul ce se cere în legea creștină, așa precum premerge aurora răsăriielă soarelui, totulă astfel și respectulă ce dedau păgânii și moșaiștii preoților lor, a fost precursorulă aceluia ce noi creștinii datorim adevăraților ministrii sacri, stabiliți nu de omeni ca al păgânilor, ci

de însuși Domnulă nostru Isus Christosulă, fundatorulă bisericii creștine. Iară respectulă îlă datorim cu atât mai multulă cu cât însuși marele Ierarh înaintea înălțării sale la cerulă, a rănduitulă și vedutulă împlinitoră al servirei sale apoi între altele li spuse: „celulă ce vè primesce pre voi, pre mine mē primesce“ . . . (Mat. 10. 40). și la Luca cap. 10 vers. 16 le dise: „Celulă ce vè ascultă pre voi pre mine mē ascultă.“

Față cu aceste decisive cuvinte, urmēză, că tot celulă ce pörtă și se fălesce cu numele de creștinulă, trebuie să se supună cerințelă divineloră sale învețături și se respecte ierarhia bisericească, căci tot elulă însuși le cere și prin apost. Pavel la Tesal. 5, 12; 1, Corint. 9 13; Tim. 5, 17; Gal. 6, 1, și în alte locuri.

Din cuprinsulă texteloră de mai sus rezultă încă, că compunerea dinafarică a bisericii se alcătuesce din păstori sau ierarhia bisericească și turmă. Cei înteiulă au autoritate de a conduce, iară cei din urmă de a fi conduși. Cumcă Mântuitorulă voi ca următorii selă să fie respectați de turmă, o spune categoriculă la Mat. 10, la Luca 10 și aiurea: „cei ce vè nesocotesculă pre voi, pre mine mē nesocotesce“ . . . cuvinte care nu se pôte raporta numai la păgânii, ci de singurulă privesce și turma, care în curēnd era să se creștineze. Conform cerințeloră divinului setulă alii bisericii, apostolii și următorii loră în tot-de-una s'au bucuratulă de respectulă pe care îlă cerulă învețaturile evanghelice și morala creștină; nu mai puțin și turma a respectatulă ierarhia bisericească, și nu numai de formă, ci din totă inima, dovadă este glasulă ei, care a gășitulă în turmă tot de-una pământulă roditorulă; dovadă sunt sfaturile ierachiei pururea realizate; și însuși practicarea în consciință a celei mai severe morale, în unii timpulă când moravurile erau așa de corupte, probēză că creștinătatea — turmă — din cele dintăi timpuri, a iubitulă, a ascultatulă și a respectatulă ierarhia, pe apostolii și pe următorii loră.

Creștinii prin seculă își au arētatulă respectulă către ierarhiulă loră, nu numai pe cât a fost în viață, ci au continuatulă a-i respecta tot cu aceeași ardore și după mörte, punēndulă în numărulă sfințiloră; esemple avem destule în istoria eclesiastică.

Apoi când ni se aduculă atâtea doveșii, cum am putea rămānē surșii la toate acestea, la vocea consciinței însuși, care ne vorbesce și demonstră mai evidentulă de cât în ori-ce volume că omulă este făcutulă de a respecta. Și cum ne ar judeca păgānii, și cei ce sunt pe cale a veni la noi, când în siinulă nostru s'ar găsi indivișii privați de respectulă, reci către păstori și mai ales de deprinșii a aduce vrajbă între păstori și turmă.

Gândesc că ori-cine știe foarte bine, că Evreul și până astăzi își respectă cu fanatism legea și rabinii, asemenea Turcul, Chinezul, și chiar barbarul. Față de acele țițe, urmăzătoare ar fi un sacrilegiu pentru ori-ce creștin, fie de ori-ce naționalitate, atunci când prin cuvânt ori prin fapte, ar tinde a scădea respectul ce datorim ierarhiei bisericesci.

Mai ales aici, în păzitul de Ddēu regatul României, în care străbunii noștri, totdeauna buni creștini, ortodocși de răsărit, și-au eternizat memoria prin devotamentul mare și respectul ce au avut față de religione creștină și față de pastori; aici repetă nu cred că s'ar putea planta indiferentismul, iară acei ce s'ar încerca să lucreze în scopurile acestea, ar dovedi micime de suflet, nereligiozitate, orbire sufletească și necunoștință completă, de trecutul nostru depărtat și chiar și mai apropiat, în care vremi critice, Romanismul în jurul ierarhilor lor respectați a aflat scăpare și a triumfat. Cei ce s'ar încerca a sădi recelă între pastori și turmă, căutând a reci inimile acestei din urmă, n'ar fi de cât geniile rele pentru noi și ca Români și încă mai mult ca creștini, ce totdeauna am aparținut religiei ortodoxe răsăritene, în care au murit părinții și protopărinții noștri, și despre cari poetul ar putea dice: „Că geniul străbunilor tainic ni șoptește, să nu ne abatem, ci să-i imitam.”

George Arama.

Vorbire funebrală.*)

de

Protoscincelul I. Goldis.

„Și plângeau toți și se tânguiau pentru dâna; iară el și a dâs: nu plângeți, că n'a murit ci dorme!”
Luca VIII. 52.

Acăsta mângăere a datu dlui Christos lui Iair și rudeniilor lui, cari plângeau pentru mărtea feciōrei.

Astăzi, când durerea generală, ce se manifestă în fețele posomorite a unui public atăt de numeros, când suspinul și tânguirea familiei venerabile ce impresoră acestu coseiugă ne dovedesc mărimea triumfului morții: ore cum voi pute eu domoli durerea generală, cu ce voi pute alina suspinul și tânguirea maicei neconsolabile și a consăngenilor întristați?

O mărte! tu esti fēră sēlbatică, ce umbli dina și nōptea, neîncetată consumi și nici o dată nu te saturi; esti copilă neodihnită, ce arunci în pomul omenirei, și faci să cadă necōpte cu cele cōpte a laturea; esti unū secerătoriu, sub a cărui mână neobosite cadu spicele totu mereu,

până vei secera holda întrēgă! Tristul adevēru ne zace înaintea ochilor, vedēndu frumșeta nōtră cea zidită după chipul lui Ddēu, grozavă nemărită neavēndu chipu, adevērul spusu de profetul Davidu, că „omul e ca ērba și dīlele lui rōua dimineții, flōrea câmpului”; o fică amabilă, după nume și ființă flōre, abia în etate de 16 ani, speranța, mângăerea bunilor ei părinți, carea după crescerea eminentă promitea că va fi orecând oglinda secului frumosu, acăsta jună ce a fostu nu este mai multu; sufletul ei s'a mutat la Ddēu care i l'a datu, iar corpul a ramasu pământulu din care este compus: înainte ochilor noștri zacu recile ei remășițe sub nume de cadavru; cu înfiorare vedem aci ce este omul.

Omul socotit după mīntea și faptele lui a fostu și este în adevēru o enigmă. Omul în cartea naturei este semnul cugetării:

„Din două elemente omul e creatu,
„Din materie brută și spiritul curat:
„Spiritul e āngeru, materia lutu,
„Combinat ambe de celu nevēdutu.
„Ce devine omul după a lui mōrte?
„Se metamorfōsă fiecare parte:
„Lutul lutu devine, cum s'a și produsu,
„Și se decompune pre cum s'a compus.
„Iar spiritul sacru alți omeni vieză,
„Operele sale Genii noi formeză.
„Lampa omenirei, omul se sfīrșește,
„Ca făclia care lucind se topesce.
„Flama, oleu, scama ce se face ore?
„Totalu se transformă și nimic nu mōre.**)

Omul este unū arbore în grădina cea mare alui Ddēu; a lui rădēcini sunt în pământu, calmea lui însă se înalță la ceru, și este mijlocul între ceru și pământu, între creatoriu și creaturi.

Și dacă clasicile popōre din vechime, Grecii și Romanii au credut despre mărte, că e fiul nōpții, frate cu somnul, ambii Ddei personificați și de o natură, cari umblāndu pe pământu unul dādea omenilor odihna temporală altul cea eternă; dacă dēșii au credut că pentru sufletu mai este o lume și din colu de mormētū: ore noi, cari pe lângă mīntea omenescă avem garanția nemurirei și în descoperirea dēescă, — să credem că mărtea e nimicirea totală a omului? Să credem că spiritul se sfīrșește în mormētū cu corpul? O nici decum! ci din contra trebuie să credem: că după nōptea în care orbicām pe acestu pământu, mărtea pentru sufletu e roșēta zorilor, și din mormētū se înalță sōrele nemurirei, precum ni-a garantat dlui vieții și alui morții, când a dīsū învēțăcelor să nu se tēmă de cel ce ucidu corpul dar sufletul nu-lu potu ucide [Mateiu 10 28].

* S'a pronunțat la mărtea dōrei Flōrea Bonciū, fică dlui nctariu publicu în Arad, la 20 Octombrie 1881.

** Aricescu.

Înțeleptul Soerate a spus, că toate lucrurile există se împart în două clase: după cum sunt vizibile sau nevizibile; cele nevizibile, respective necuprinse de simțiri, sunt statornice, iar cele vizibile se schimbă neîncetat. Partile noastre esențiale sunt sufletul și corpul. Corpul e vizibil iar sufletul nevizibil. De aci urmază, că între destinul sufletului și al corpului precum și între naturele acestora nu există nici o asemănare.

Precum în lumea esternă stropii de apă, fără a se pute nimici, se întorc pe diferite canale la marea Ocean, cu care sunt omogeni; precum în lumea internă atomii sângelui, după ce și-au împlinit prescrierea funcției în diferite părți ale corpului, curg iarăși la sângele ce umple camera inimii, cu care sunt omogeni: așa e necesitate, ca sufletele oamenilor, spiritele acestor lumi mici, să se întorc la Ddieu, la spiritul ce umple lumea cea nemărginită, cu carele ele sunt înrudite, sunt omogene.

Eu am în mine simțul nemuririi, dice Victor Hugo; sum ca și o pădure, carea a fost tăiată adeseori până la rădăcina, dar a cărei mlădite pururea iarăși s'au dezvoltat cu mai multă vitalitate. Eu me simțesc crescând către ceri.

Voi diceți: sufletul nu e alta, decât rezultatul puterilor trupesci. De unde vine dar, că sufletul meu treptat mai tare se luminează, când îmi scad puterile trupesci? În capul meu am iarna; în inimă însă primăvara netrecătoare. Precum mai mult me apropiu de sfârșit, pe atata mai tare aud simfoniile lumelor nemuritoare, care me cheamă la sine. Minunat lucru e acesta, și totuși e simplu. O jumătate de secol a trecut, de când îmi descriu cugetele în prosă și poezie. Prin formele istoriei, filosofiei, dramei, romanului, satirei și odei — toate le am încercat, și totuși simțesc că nu am spus nimic a mia parte din aceea ce stă ascuns în mine. Când voi pași în mormânt, pot dice și eu ca mulți alții, că mi-am terminat viața! Lucrul meu de din urmă se începe de nou cu ziua de mâine. Mormântul nu e cursă ei punte. El se închide la apus, ca la revărsatul zorilor ărași să se deschidă. În totă ora me nobilitez, căci lumea aceasta o privesc de patriă, și căci dreptatea me șilește, precum a silit pre Voltaire, acesta deime omenescă. Opera mea se află înainte începutului; din suvenirea mea abia am depus alt-ceva, decât petra fundamentală. Măși bucura dacă o-ai vedea, cum crește treptat spre înălțime. Pofta după infinit constată existința infinitului.

Acest mare bărbat e convins despre adevărul pronunțat deja de înțeleptul Seneca Epist. 102. că „ziua din urmă a vieții este ziua născerii eternității; adevărul constatat de Pla-

tone, că sufletul este o ființă inteligentă, de sine mișcătoare, mișcându-se după număr în armonie; adevărul lămurit de Aristotele corifeul filosofilor: că sufletul este o continuitate a corpului fizic și organic, ce are puterea vieții; adevărul grăit de Ap. Pavel către Evrei: „Că aici nu avem cetate statornică, ci căutăm pre cea viitoare“. (XIII. 14)

„Credința, la care eu aparțin — dice Castelar — vede probele existenței lui Ddieu, în mecanica corpurilor ceresci; dar ca probă de asemenea valoare a inteligenței supreme a toate ocărmuitoare, consideră ea organismul și legile după care se îndreptă voia noastră, demandațiunile conștiinței și funcțiunea meditațiunii, adică mecanismul lumii interne, care în privința sublimității este egal cu mecanismul lumii externe, și da dovadă, că degetul lui Ddieu a atins fruntea acelei ființe, ce se numește om, căci este creat după chipul lui Ddieu“.

Lumea aceasta pentru noi e marea suferințelor; viața omului e o barcă ce înotă pe deasupra, fiind legănată și amenințată din momentul plecării până la liman. Pentru aceea popoarele Traciei din vechime — precum ne arată Herodot în cartea V, cap. 4, — câte-ori se născă om în lume, se adună și se văta cu amar, iar mărta o serba cu ospete și petreceri, aducându-și a minte de nezasurile vieții, care s'au sfârșit prin mărta.

Începutul și sfârșitul sunt asemenea. Neputincios se născă omul și neputincios eșă din lume. Dreptaceea nici amabila noastră soră Flărea, carea dedu dovadă rară despre inteligența ce în totă viața o a caracterisat, căci mascându-și nespusele suferințe proprii, cu fața suridendă, ca o lebedă gingașă a lui Apollon, în ultimele ore spunea vorbe de mângăere neconsolabilei sale mame, — acuma nu-și pte lua remas bun de la părinți și de la toti pre cari i-a iubit și cunoscut, ci prin mine implinesce acesta detorința tristă și dice:

Iubiții mei părinți tată și mamă! Riuri de lacrimi curg pe fața mea vestedită, inima mi se frânge de amar, când, înainte de a pleca pe calea de unde nu mai este întorcere, încă o dată cad în brațele voștre și cu buze tremurând, înecându-mă de suspinuri dureroase, ve dice „remas bun!“ Grigea voastră părintescă însoțită de atatea sacrificii în interesul creșterii mele, iubirea voastră, cu carea pe patul îndelungatelor mele suferințe m'ati grijit și noapte, să vi o resplătescă bunul Ddieu, căci eu nu o pot.

Rogu-vă, nu vă supărați pentru mărta mea, căci ea a pus capăt suferințelor ce nu le mai poteam suporta. Cugetati bunilor mei pă-

ști, că morțea mea e numai unu reu părutu ;
 și viața omului — precum știți — în tota
 via se scurtă cu o di ; este o morțe continuă,
 și se datcăză chiar dela nascere. — Dela nas-
 cere murindū și eu în continuu, să nu vĕ supe-
 răi, decă prin despărțirea sufletului de corpū
 încetatū a muri ; am scăpatū de acestū reu
 scutit, și am ajunsū de a nu mai fi supusă
 conferințelor lumesci. Primiți acēsta mângăere,
 și ată pe adevĕrulū mărturisitū de înțeleptii
 penirei, precum și de Maica noastră biserică,
 și a cărei spiritū sub aripile vōstre părintesci am
 primitū o creștere deosebită. Eū nu voiū mai merge
 și până acuma la biserică cu tine mama mea
 și să, căci stăpānulū bisericei celū atotputer-
 e m'a chematū la sine ; eū de acolo nu me
 voi mai renturna, dar veți veni voi la mine,
 și voi Ddeū, în a cărui mână este viața
 și morțea. Până atunci însă voiū așterne rugă-
 nti ferbinti înaintea tronului ddescū pentru
 scutata, îndelungă viața și mai pe urmă feri-
 ta trecere a vōstră dela cele pământesci la
 cele ceresci. Atunci eū érăsi voiū fi în brațele
 vōstre împreună cu sora și fratele meū, și intru-
 rea noastră va fi eternă.

Buna mea soră Ana și fratele meū Iuliū,
 și sunteți sângele și carnea mea, nu plāngeți
 și mine, ci mai virtosū mângăeți pre întris-
 cii nostri părinți, cărora voi aveți a le da
 și compensă și pentru perderea mea.

În urmă despărțindu-mē pentru totdeauna de
 unchi și mătușa mea, precum și de tōte
 prietenii și cunoscuții mei : cu Ioan gură de
 aur ve dīcū „Remasū bunū . . . că eū plecū
 pe calea străină, pe carea nu am mai umblatū
 și o dată ; plecū în țĕră depărtată, care nu
 mă vedutū nimenea ; plecū la locuri, unde nu mă
 cunosc nimeni ; plecū înaintea judecātorului
 și înfricoșatū, înaintea căruia nu știū cum
 să apĕra cauza mea“ ; dreptū aceea Vĕ rogū
 să totți, ca, de cumva cu cuvĕntulū său cu
 voi vre o dată v'am greșitū, să mă iertați, și
 rugați pentru mine ca și bunulū Ddeū să
 mă ierte !

Reflexiuni la conferințele preceșci învĕ- țătoreșci.

Fără scutū contra năvalorū sociale-econ-
 omice-politice din afară ; din lăuntru prin asis-
 tența noastră pasivă, în parte și prin cooperarea
 noastră directă, sucumbe pe di ce merge pieta-
 ta și religiozitatea, prindĕndū în aceeași măsură
 și înădăncini ipocrisia și nemorala ; iată bōlele externe
 și interne cari mistue viața poporului nostru și-ii
 și existința problematică.

Față de acēstă pornire desastroasă simțulū
 de conservare a produsū o lume de idei pentru
 lecuirea rĕului și întōrcerea spre bine.

Însă idea salutară dar întrĕ împrejurările
 nōstre excepționale nerealisabilă, în locū de ame-
 liorare va accelera procesulū de distrugere.

Cine nu recunōște importanța conferințelor
 preceșci-învețătoreșci ? Resultatū practicū
 însă vor putĕ avĕ acele conferințe numai atunci,
 când remediile de îndreptare vor fi premeditate ;
 binemerite, și executabile și strictū eșecutate,
 căci acumularea concluserorū neexecutate sau
 neexecutabile ar învolve două anomalii anume :
 neputința sau neglijința, și una și alta ar da de
 golū slabiciunile nōstre, și astfel rezultatulū
 practicū alū conferințelor ar fi : constatarea ne-
 putinței nōstre, neîncrederea în noi înșine, des-
 curăgearea și nădușirea pornirei spre bine în
 germine. Va să dīcā tocmai contrariulū intenți-
 unei lorū.

Ca conclusele nōstre să nu rămānă numai
 în principū, iar de alta parte să se pōtă con-
 stata practicabilitatea lorū, ar fi de doritū să se
 oblige tōte oficiile parochiali a raporta la unū
 terminū anumitū, despre mĕsurile întreprinse pen-
 tru efeptuirea concluserorū conferințiali și despre
 resultatulū obținutū ; iar oficiile protopresbiterali
 pe temeiulū acestorū raporte să faca o dare de
 samă generală despre activitatea și resultatulū
 obținutū în decursulū anului, arătāndū totdeodată
 eventualele pedeci ori mijlōce probate de eficace
 întru realizarea scopului nostru culturalū. Acēsta,
 credū eū, ar fi calea cea mai sigură de a de-
 veni la mijloculū celū mai practicū de îndreptare,
 căci altcum vom rămānea totū la sfaturi și vorba
 totū vorbă rămāue, apoi dīcala e : vorba multă
 sĕrăcie.

Unū studiū criticū asupra activității confe-
 rințelorū dela începutū până astăzi ar vĕdi pe
 deplinū valōrea lorū practică ; căci critica este
 purgatoriulū adevĕrului. Însă acestū studiū s'ar
 putea face numai pe temeiulū rapōrtelorū amintite.

În lipsa acestorū date mă mărginescū la
 sulevarea unui singurū obiectū, care mi se pare
 de mare importanță și dela acărui realizare as-
 ceptū multū — la bibliotecile școlare.

Scopulū școlii este a cultiva inima și min-
 tea tinerimei. Dar adeseori, una sau alta, mai
 alesū însă inima rămāne puțin nutrită, astfelū,
 încātū în puțin timpū dupā părăsirea școlii ca-
 rea n'a fostū spriginită și din afară copilulū uită
 totū ce a învățatū, lāsāndū o singură urmă în
 inima lui, — credința că școla n'are nici o va-
 lōre practică — etică. Deci spre a suplini acestea
 neajunsuri ale școlii și totodată a îndrăgosti
 copilulū cu cartea, iar prin acēsta a-lū stimula

a se ocupa cu ea neconținută; pedagogia modernă a creat o literatură anume pentru copii. În aceste cărți scrise în limba și după priceperea copilului într'un mod plăcut și amuzant autorul se furizează pe nesimțite la inima copilului la care n'a potut străbate pe deplin învățatoriul prin prelegerile sale obositoare, umbrindu-o de idea bunului, frumosului și folositorului. Prin istorie morale îl întăresc în virtute; prin tractate istorice îl înfățișează gloria trecutului; prin descrieri topografice și etnografice îl arată pământul și poporul pentru care trebuie să trăească și mără; și prin toate acestea și altele îl face un membru viu al bisericii și națiunii. Tocmai aceea, ce este întreit dorința noastră în împrejurările excepționale în care ne aflăm noi.

În occident, carele pörtă flamura culturii, au descins scriitori celebri la junime, i-au ascultat șoptele inimei nevinovate și i-au dat un aliment fecund prin crearea unei literaturi bogate pentru junime. De ce să nu putem aștepta și noi dela literații nostri, cari au inimă pentru națiune și biserică să descindă la acești mici, în a căroră mână este depus viitoriul nostru.

Privirea ageră a Preasântiei Sale Dnui Episcop diocesan n'a trecut cu vedere nici acest puternic mijloc de cultivare. A recomandat conferințelor preoțesci-învățătorești înființarea bibliotecelor școlare. Am totu așteptat să se publice conclusele tuturor conferințelor barem în estras spre a vedea ce modalități s'au aflat mai practice pentru realizarea acelei idei; însă în lipsa acestora mă mărginesc a reflecta la conferințele din Arad și Chitiaz, despre cari s'a raportat în Nr. 43 și 45 a „Bis. și Școlei.“

Ambele conferințe decidu în conformitate: a prelimina în bugetul comunelor bisericesci o anumită sumă pentru acel scop, și apoi bene notandum: să li se și recomande cărțile potrivite pentru acest scop; drept dovadă, că aceea literatură e puțin vulgarisată și puțin cunoscută.

Magna petis Phaeton! să cere aceea ce nu avem; căci nu putem da în mână tinerimei nișce traduceri cari au în vedere altu popor; nici cărți inspirate să înstrăineze tinerimea dela umbre strămoșilor nostri; ci acelea cărți trebuie să fie originale, scrise anume în limba și după vederile tinerimei noastre, reoglindându-se într'ensele spiritul particular în care voim să ne educăm generațiunea nouă. Dacă însă din micul număr al cărților ce le avem din această specialitate vom mai detrage și pe acelea, cari nu corespund sau tocmai vatămă interesele nos-

tre particulari, ne va rămâne un număr forte nelusmănat și vom ajunge în poziția anormală ca comunele se voteze, iar noi să n'avem de unde să le dăm cărți. Și astfel s'ar întâmpla ca unul dintre cele mai importante concluse să n'aibă rezultatul dorit.

Literatura pentru tinerime este o lipsă acută la noi, să nisum a o cultiva, căci dănsa va fi un puternic scut al junimei noastre contra tuturor influințelor stricaciöse.

Din considerațiunile espuse am și îndreptat și propune în conferința din Arad la care am avut onore a participa: să fie rogatu V. Conferința să se îngriji de o literatură acomodată pentru tinerimea noastră, prin angagiarea unor puteri destoinice pentru această operă și prin dăruirea de premii pentru cele mai bune cărți de acest soi.

Deorăce însă în reportul despre conferința arădană nu aflu amintire despre această propunere și pöte se va fi omis și trecerea ei la protocol, îmi tinu de datorință a o recomanda și această cale tuturor căroră li se cuvine.

R. Ciorogariu.

D i v e r s e.

* Cătră onorații cetitori! Preasântia Sa Dnui Episcop diocesan binevoind a primi rugarea mea motivată de a me dispensa de redactarea acestui jurnal de la anulul nou 1884, me simțu detoriu a aduce respectuos mele mulțumiri on. cetitori și corespondinți, pentru bunăvoința și spriginirea călduroasă de care făcudu părtașă neînsemnata mea persoană, în cursul activității mele redactoru la acestu jurnal. Vasiliu Mangra.

* Oferte pentru seminariul înființat mai intrat următoarele și anume: din com. Dobra Moise Dronca, Nicolau Besanu, Lulusa Iorga, Marcu Gligor Ursu și Flore Ursu câte 1 fl. iar ialalți dela mai mulți credincioși câte 50 cr. Com. Ignesti: Savu Lasleu și Vincențu Biberia câte Savu Toderu, Vasiliu Duma. Simeon Crișan, Dion Bortis, Marcu Lasleu și Onuțu Gaița câte 1 fl. comuna Miniad: Toder Moise, Marcu Todor, Ursu rea, Cunta Luon, Toder Todor și Vasiliu Andreica 1 fl. comuna Selejeni Pascu Marișu 2 fl. Peschan Nicolau Stoian, Ioan Marișu, Nicolau Here, Galet, Gruia Lulusa, Vasile Marișu, Ioan Pavel Motu, Constantin Toll, Georgiu Danciu, Danciu, Marcu Tabuia, Georgiu Russu și Stefan zar câte 1 fl. din opidul B-Sebeșu. Dn. Pavel 5 fl. Dn. Büky Jozsef pretore 1 fl. și Lukacs mond 1 fl. comuna Susani Iacob Toma, Simeon Ioan Tica, Ioan Posa, Mihaiu Tica, Nistor fan Bunu, M. Bunu, Chirion Posa, Ioan Tica Tica a culi, Solomon Tica și Gligor Tica câte 1 fl. comuna Nadalbesti: Todor Ancuța, Farcu, Savu Vojan și Todor Vojan câte 1 fl. Costan 1 fl. 50 cr. iar caialalți dela mai mulți dincioși câte 50 cr. Părintele Iacobu Varga rand 30 fl. Părintele Aureliu Varga Socodoru comuna Körös-Tarján 4 fl. comuna Pustiniș și anume: din cassa comunală și bisericeii 8 fl.

testvere 4 fl. Ignat Halász 2 fl. 24 cr. Di-
 Cota 2 fl. 16 cr. Nicolau Horecsni, Nicolau Co-
 Gavrilu Costa și Constantinu Ceran câte 1 fl.
 Maj 60 cr. iar ceilalți bani din naturalie.
 Toma Mieșa din Alios 5 fl. comuna bise-
 Areniagă 50 fl. comuna biserică Cherechiu
 fl. comuna bis. Cladova 20 fl. com. bis. Covăsințu
 com. biserică Cavinu 150 fl. com. biserică
 10 fl. com. biserică Gașa 250 fl. com. bise-
 Măderat 100 fl. comuna biserică Minișu
 fl. com. biserică Nadășu 50 fl. comuna biseri-
 Pancota 200 fl. com. bis. Șiria 300 fl. com. bise-
 Șicla 150 fl. și ofertul comunel biserice.
 Tarșand 150 fl. Diu Georgiu Morarescu preot
 consist. din Tinod 100 fl. Prin Diu proto-
 teru alu Beiușului s'a colectat 70 fl. și anume:
 Diu colectante Teodor Fașe și Gavrilu Cosma
 10 fl. Vasiliu Ignat și Negrin comerciantu câte
 Ioan Lazar, D. Simai și Teodor Popa câte 3 fl.
 Sziladi, Nicolau Criste, Georgiu Breanu, Mi-
 Cosma și Ioan Piuter câte 2 fl. Augustin Teo-
 Iosif Gall, Stupa Ignacz, Aleasa Ardelin, Geor-
 Popu, Georgiu Papluca, Ioan Molnar, Ana Dudu-
 Alesandru Andrei și Georgiu Criste câte 1 fl. Di-
 Sferlea și Paulu Bodnaru câte 50 cr. Diu Con-
 Barbos din Vinga 10 fl. Diu Petru Mihaloviciu
 în Arad, 10 fl. La colectele publicate dela
 abs. Ioanu Evușanu și Dimitrie Ionescu a con-
 următoarele comune: Monostoru 142 fl. 65 cr.
 bis. 50 fl. Mihailu Rusu preot 10 fl. Iustinu
 Iosif Suci, Arsenie Radosav, Iacob Todorov
 Iacu Berginu câte 5 fl. Isa Putin, Paia Iconov
 Berginu câte 3 fl. Nicolau Cotoraci, Dimirie
 Berginu, Luca Chirinu, Georgiu Carabașu,
 Davidu, Nica Iorginu, Toma Berginu și Giara-
 lov 2 fl. Andreiu Savulovu, Iota Chirinu,
 Cristea, Moise Gruinu, Aron Carabașu, Liu-
 Stamoranu, Nica Pascu, Iveia Gruinu, Andreiu
 Ilin, Ilie Luchinu, Toșă Todorov, Aron Todorov,
 Amilianu Huba, și Nica Cambria Adam câte 1 fl.
 dela mai mulți credincioși în prețul de 20 polovici
 s'a vëndut cu 12 fl. 10 cr. Baratezu comuna bis. 5
 anu Muntanu preot Dim. Basenentu jude și Ilie
 câte 3 fl. Const. Miutu 2 fl. Dim. Pepa, Luliana
 Popu 1 fl. Cristina Popu, Marca Candea, Ioanu
 Georgiu Balașu, Georgiu Pepa, Ioanu Nicolescu
 Candea câte 1 fl. Elevii școlei poporale ro-
 1 fl. 90 cr. iar ceilalți dela mai mulți credincioși
 43 fl. 64 cr. și anume dela Isaia Cioca și
 Milosu câte 2 fl. Mitru Spataru 1 fl. iar ceia-
 dela mai mulți credincioși și 36 polovici grâu, s'a
 31 fl. 94 cr. Calacea 14 fl. 80 cr. și anume Ioanu
 2 fl. Mihailu Dimitrieviciu, Ilie Groza, Traianu
 Ioyiciu, Georgiu Bașu, Dimitrie Balintu, Elisabeta
 ma, Geor. Buduna, Moise Buduna și G. Bugariu câte
 1 fl. Socațu 1 fl. 50 cr. iar ceilalți dela mai mulți
 credincioși. St. Andreiu 19 fl. 34 cr. și anume Savu
 docinte 5 fl. 50 cr. comuna politică 3 fl. Ni-
 Tenchea, Vasiliu Perinu, Dim. Opra și Georgiu
 antu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți cre-
 15 fl. Atanasie Paulișanu, Mihailu Vulpe și Dua
 beta Muranyi Manase câte 3 fl. Kertay Jozsef
 2 fl. Ioanu Mihaloviciu, Eva Vulpe, Persida
 eanu, Achilü Deschan, Samuil Hammer, Stefan
 Vasiliu Munteanu, Georgiu Marișu și Georgiu
 eanu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți cre-
 și 39 polovici și 1 oca de grâu s'a vëndut

cu 26 fl. 4 cr. (Va urma). *Ignatiu Papp*, secret. consist.
 Arad 12/24. Noemvre 1883.

Bibliografiă.

„Higiiena poporală cu privire la sateanul român,”
 învătătură practice pentru preoți, învățători, seminare,
 preparandii, școle primare superioare și pentru toți a-
 ceia câți țin la sănătatea poporului dela țera, —
 de Dr. G. V u i a, prof. la instit. pedag. teol. în Arad.
 Cu figură în textu. Prețul 8 cr. = 2 lei. Acesta
 carte se află sub tiparu și în scurtu timp va apăre.
 Ea se pôte de acuma comanda la autorulü.

Atragem atențiunea cetitorilorü asupra acestei
 lucrări folositoare care, nu ne îndoim, va umple o la-
 cună preasimțită acum când din toate părțile se în-
 tonază necesitatea cunoscintelorü regulilorü sanitare.
 Lînbajulü este atât de ușorü încât îl pôte pricepe
 orice cărturarü românü. Figurele procurate din Lip-
 sca sunt atât de frumoșe încât lorü asemenea nu se
 prea găsescu în literatura romană ilustrată.

„Unü pericolü naționalü” de Dr. I. C. Drăgescu.
 Ploesci. Tipografia Progresulü. 1883. O broșură de 30
 de pagini, care pagini însă ar merita să fie cetite
 de fiecare românü. Autorulü descrie razele fizice, mo-
 rale, intelectuale și economice de care suferă popo-
 rulü românescü, cu deosebire celü din România. Cu
 trăsuri viguroșe și colorü viie depinge starea deplo-
 rabilă, nenumeratele neajunsuri de care suferă țera.
 Apoi ca medicü nu intrelasă a indica și mijlocele de
 vindecare. Autorulü crede că cauza „sfârșelii morale”
 de care suferă poporulü este în primulü locü amor.
 țirea saü mai biae disü mörtea credinței religioșe.
 Poporulü ađi staționar mâne descresce. Frumșeța fi-
 sică și morală se perdü. Generația modernă se în-
 chină la două Deități păgâne: Vierei și lui Bachus.
 Elü e medicü și are multe ocasioe a se convinge des-
 pre acestü tragicü adevărü. Loculü cărtilorü de cetit
 îlü ocupă cele de jocü. Mania francezismulü scôte din
 salöne limba românescă. Causele descrescerei popo-
 lațiunei nu o află nici în perderea vigorei fizice a
 rasei nici în alcoholism, ci în miculü numărü alü
 căsătorilorü și în enorma mortalitate. Din toate țe-
 rile Europei numai Islanda are mai puține căsătorii
 decât noi. Conubinajulü graséză, și numai în anulü
 1870 a produsü 8260 copii nelegiuiti. Acestia apoi per
 ca vai de ei! Care introducerea impositulü pentru
 celibatarü, diminuarea contribuției în proporțiune cu
 crescerea numerulü copiilorü în o familie. Fântâna
 a nenumerate rele este trailulü nehygienicü deci să se
 introducä cu studiü obligatoriu în toate școlele, rurale, un-
 male, gimnasie licee, și ostire — *higiiena*. Să se creeze un
 Ministeriu alü salubrității și higieni publice. Frum-
 osulü limbajü, simțulü patrioticü și universal-româ-
 nescü, tonulü elegicü, cam pessimist, facü acesta bro-
 șură interesantă și cât să pôte instructiva. Dr. V.

Concurs.

Conform ord. Ven. Consist. diecesanü alü Ca-
 ransebeșului dto 27. Octobre a. c. Nr. 814. B. se ea-
 crie concursü pentru întregirea vacantei parochii de
 clasa III-a din comuna *Unipü*, protopresbiteratulü Je-
 belului cu terminü până în 25. Decemb. a. c. st. v.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamântü
 comasatü, stola usuată, dela 115 case cu 560 de su-
 flete, 10 litre de grâu și litre 5 de cucuruzü dela fie-
 care casă și cartirü liberü.

Doritorii de a ocupa această parochiă sunt avisați, recursele lor instruate în sensul stat. org. și adresate comitetului parochial, ale trimite părintelui protop. Alesandru Ioanoviciu în Jebel până la indicatul termen, avându-recurență în vre-o Duminecă seară sârbătoare, a se prezenta în biserică spre ași arăta dexteritatea în cântu și cele pastorale.

Unip în 13 Novembre 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protop. tractual.

Pentru deplinirea postului învățătoresc din comuna *Gurbedi*, protopresbiteratul Tincea, cotelul Bihor, se deschide concursu cu terminu de alegere pe 27 Novembre a. c.

Emolumintele sunt în bani gata 100 fl. v. a. 12 cubule de grâu, 12 cubule cucuruz, 8 orgii de lemne din care se încălzește și școla, 6 holde de pământ arătoriu, pentru cantorat 5 fl. v. a. și cotelu liberu în edificiul școlii, cu grădină intravilană.

Doritorii de a ocupa acestu postu învățătoresc sunt poftiți ași substerne recurserile sale instruate cu documintele necesarii la concernintele protopopu în Vărad-Velence până în 24 Novembre a. c. și să se prezenteze în vre-o duminecă sau sârbătoare la s. biserică din Gurbedi.

Datū în 10 Novembre 1882.

Gavriil Isteu m. p.
protop. Tincei.

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la cl. II. de băeți din comuna *Brosce*, protopr. Oravița, se escrie concursu cu terminul de concurență până inclusive 11/23 Decembrie a. c.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: a) Salariul în bani gata 300 fl. v. a. b) Cinci orgii de lemne, din cari are a-se încălzi și școla sau în bani gata 60 fl. v. a. c) Spesele de conferință 10 fl. și scripturistica 8 fl. d) Cuartir natural sau bani gata 50 fl. v. a.

Concurenții sunt poftiți a produce următoarele documinte: 1. Că sunt români gr. or. 2. Că au făcutu cursul pedagogic cu succesu foarte bun, și au pereursu clasele de pregătire tot cu acelu succes 3. Că cunosc și vorbescu pre lângă limba maternă și germăna și magiara 4. Că au o purtare morală foarte bună.

Recursele astfelu instruate și adresate comitetului parochial sunt a se trimite P. O. Domn prot. și insp. școl. district. Andreiu Ghidiu în Oravița.

Între altele se observă că învățatorii Ioan Miclea și Avram Grema conform decisului V. Consist. diecesanū din 7 Sept. a. c. Nr. 407 școl. și a comit. parochialū din 14/26 Iunie 1882 sunt eschiși dela candidație fiind că au periclitatū cu partidele loruliniscea comunei bisericesci.

Brosce în 11/23 Noembrie 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protopresbiterul concerninte inspect. școl. dist.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla a II-a confesională gr. or. din comuna *Taut*, protopresbiteratul Șiria (Világos) Cotelul Arad, Tipariul și editura tipografiei diecesane din Arad.

se escrie concursu cu terminu până la 6. Decembrie 1883 st. v. în carea și se va ținea și alegerea. Emolumintele sunt: 1) În bani gata 220 fl. 2) 12 orgii de lemne; 3) Pentru participare la conferințele învățătoresci 7 fl. 50 cr. 4) Dela înmormentări unde va fi poftitū 50 cr. 5) Cuartir și grădină de legumi.

Dela doritorii de a ocupa acest post se recere se fie preparanți absoluți, cu esamenū de cuificațiu de limba română precum și din limba magiara, atestatu de conduita lor până acum și estrasū că sunt de religiunea gr. or. și așa adresate Comitetului parochial, a le substerne Inspectoriul Cercului Agrișului în Școla.

În fine se mai recere, ca aspiranții în decursul timpului premergătoriu alegerii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sânta biserică din respectiva comună, spre ași arăta dexteritatea în cântu tipicū.

Școla la 4 Noembrie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Florian Monța**, m. p. insp. școl.

Pentru deplinirea vacantei parochie de clasă din comuna *Hasiaș*, protopopiatul Hasiașului, această se escrie concursul, cu terminu de alegere ziua de 6/18 Decembrie a. c.

Emolumintele sunt: 30 jugere pământ din care acestea 20 jugere sunt aratură, 6 jugere fenate 4 jugere târși; platū și casă parochială; afară de aceea stola îndatinată, și câte una măsură de cucuruz în bômbe dela 100 Numere de case.

Doritorii de a ocupa această parochiă sunt avisați, recursele lor instruate în sensul stat. org. și adresate Comitetului parochial, ale trimite părintelui protopopu Georgiu Creciunescu în Belint p. u. Kiszet, până inclusive la 5/17 Decembrie 1883 având recurență în vre-o Duminecă, ori sârbătoare a se prezenta în biserică spre ași arăta dexteritatea în cântari și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protop.

Conform ordinaționci Ven. Consistoriū diecesanū de datul 6 Sept. 1883 Nr. 515 B., se escrie concursu pentru întregirea parochiei de classa prima din comuna *Ciatovei*, diecesa Caransebeș cu terminul de alegere pre 11 Decembrie a. c.

Emolumintele sunt: a) Una sesiune parochială de clasă primă constătoare din 30 jugere pământ și 3 jugere pășune din islasul comună Stola usuată dela 260 case, respective 1473 case b) Birul usuatū în comună, adecă 60 oche de pășune pentru fiecare sesiune.

Doritorii de a ocupa această parochiă, sunt avisați recursele lor adresate Comitetului parochial și instruate în sensul stat. org. bis. și a regulă tului pentru parochii, ale substerne subsemaș adm. protopresb. în Ciacova, până la 8 Decembrie 1883.

Dela recurență se recere a se prezenta în Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică din Ciacova spre ași arăta dexteritatea în cântu și cele pastorale Foeni în 6 Noembrie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Paul Mulescu**, m. p. adm.